

Tjänsteutlåtande

Utfärdat: 2025-04-24

Diarienummer: 0371/25

Handläggare:

Andreas Persson, Frida Iwdal

Telefon: 031- 367 01 63, 073-765 01 97

Mail: andreas.2.persson@educ.goteborg.se,
frida.iwdal@educ.goteborg.se

Yttrande över remiss från Utbildningsdepartementet: *Fler vägar till arbetslivet*

Förslag till beslut

I Utbildningsnämnden:

1. Utbildningsnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande över SOU 2024:74 *Fler vägar till arbetslivet* och översänder det som Göteborgs Stads remissvar till Utbildningsdepartementet.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har ombetts att lämna yttrande över betänkandet *Fler vägar till arbetslivet* (SOU 2024:7). Utredningen har haft i uppdrag att föreslå åtgärder för att trygga kompetensförsörjningen och ge fler elever kunskaper för att kunna etablera sig i arbetslivet. Remissen är ställd till utbildningsnämnden som remiss för direktbesvarande enligt Göteborgs stads riktlinjer för remisshantering. Förvaltningen för arbetsmarknads- och vuxenutbildning har blivit tillfrågade att ge synpunkter på de förslag som berör dess verksamhet, och synpunkterna är inarbetade i förvaltningens bedömningar. Utbildningsnämndens yttrande ska ha inkommit till Utbildningsdepartementet senast 2025-05-22.

Utredningen föreslår en rad förändringar i gymnasieskolan för att skapa fler vägar från utbildning till arbete, med hänsyn till arbetsmarknadens behov och elevers skiftande förutsättningar. Bland förslagen märks införandet av nya treåriga yrkesprogram omfattande 1 900 gymnasiepoäng, riktade till elever som saknar behörighet till nuvarande nationella yrkesprogram. Motsvarande utbildningar föreslås även utformas för kommunal vuxenutbildning.

Dessa nya yrkesprogram omfattande 1900 poäng skulle ha ett huvudsakligen praktiskt innehåll och mindre andel av gymnasiegemensamma ämnen. Nationella yrkesprogram

omfattande 2700/2800 poäng föreslås finnas kvar, men med höjda behörighetskrav från grundskolan. Utredningen föreslår också att introduktionsprogrammen Yrkesintroduktion och Individuellt alternativ avskaffas och ersätts av ett nytt *Individuellt förberedande program* (IMF) för obehöriga elever. Behörighetskraven till Programinriktat val (IMV) föreslås skärpas. Därutöver föreslås att obligatoriska yrkesprov införs på båda yrkesprogrammen samt att elever som läser individuellt program i anpassad gymnasieskola ska ges en lagstadgad rätt att fullfölja påbörjad utbildning även om de flyttar till annan kommun eller passerar åldersgränsen.

Sammanfattningsvis innebär förslagen en omfattande omstrukturering av gymnasieskolans programutbud och behörighetssystem, i syfte att fler elever – särskilt de som haft svårt att nå kunskapskraven i grundskolan – ska kunna fullfölja en gymnasial yrkesutbildning och snabbare etablera sig i yrkeslivet.

Samlad bedömning

Förvaltningen ställer sig huvudsakligen positiv till utredningens ansats. Förvaltningen ser dock utmaningar med att införa de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng. Det handlar både om hur undervisningen ska organiseras och om elevernas faktiska möjligheter att fullfölja utbildningen. Förvaltningen bedömer att utredningen överskattar såväl antalet elever som kan slutföra programmen som huvudmännens kapacitet att organisera dem på ett ändamålsenligt sätt. Utifrån dessa utmaningar menar förvaltningen att det kan vara önskvärt att förslagen införs etappvis, vilket underlättar huvudmännens möjlighet att exempelvis anskaffa APL-platser. Förvaltningen föreslår att förslagen i utredningen genomförs som försöksverksamhet, detta för att utvärdera vilken effekt som förslagen får, innan det fattas beslut om ett nationellt införande.

Förvaltning ställer sig positiv till lagförslagen gällande yrkesprov, dock med reservation avseende anpassad gymnasieskola. Förvaltning ställer sig positiv även till lagförslagen gällande rätten att fullfölja utbildning i anpassad gymnasieskola inom individuellt program, ökade möjligheter för offentliga huvudmän att samverka kring yrkesutbildning samt statsbidrag för att stimulera yrkesutbildning inom små och dyra yrkesområden. Förvaltningen tillstyrker dessa förslag och menar att dessa kan implementeras oaktat om övriga förslag beslutas gälla.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen bedömer att förslagen i utredningen sammantaget kommer att få betydande ekonomiska konsekvenser för Göteborgs stad både på kort och lång sikt. Införandet av nya programtyper och omstrukturering av introduktionsprogrammen medför initiala kostnader för planering, utveckling av kursplaner, behov av kompetensförsörjning och informationsinsatser. Även genomförandet av obligatoriska yrkesprov innebär nya åtaganden som kan kräva investeringar i utrustning, examineringspersonal och administrativ hantering.

Förvaltningen noterar att förslagen i utredningen sannolikt kommer att leda till en ökad efterfrågan på APL-platser (arbetsplatsförlagt lärande) inom både gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Detta medför ett behov av att utöka antalet tillgängliga APL-

platser, vilket i sin tur innebär ökade kostnader samt organisatoriska utmaningar. För att möta detta behov kommer förvaltningen att behöva genomföra särskilda satsningar för att säkerställa tillgången till fler APL-platser.

Samläsning mellan elever på 1 900- respektive 2 700/2 800-poängsprogrammen kommer i många fall att vara nödvändig, särskilt för att möjliggöra gemensam undervisning i yrkesämnen där elevunderlaget annars är begränsat. Samtidigt innebär detta mer kostnader för huvudmannen, då elevgruppernas olika förutsättningar kräver högre grad av pedagogisk anpassning, förstärkt stöd och mer individualiserad undervisning. Skillnader i studietakt och kursupplägg skapar också utmaningar i schemaläggning och lokalanvändning, vilket påverkar kostnadseffektiviteten negativt.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Den sociala hållbarheten och likvärdigheten inom utbildningen påverkas i hög grad av de föreslagna reformerna. Flera av förslagen syftar till att fler ungdomar, inklusive de som idag har svårt att klara behörigheten, ska få en meningsfull utbildningsväg och därmed bättre förutsättningar i arbetslivet. Detta är positivt ur ett inkludering- och barnrättsperspektiv. Att skapa utbildningsmöjligheter anpassade efter olika elevers behov kan minska risken att unga hamnar utanför utbildning och arbete, vilket i sin tur motverkar social exkludering.

Förvaltningen bedömer däremot att det finns utmaningar i att bedöma vilka potentiella effekter lagförslagen skulle få.

Samverkan

I förvaltningens samverkansgrupp 2025-05-12.

Bilagor

1. Fler vägar till arbetslivet. Betänkande av Utredningen om fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74)

Ärendet

Utbildningsdepartementet har översänt betänkandet *Fler vägar till arbetslivet* (SOU 2024:74) för yttrande. Göteborgs Stad finns bland remissinstanserna och ska inkomma med svar senast den 22 maj 2025.

Stadsledningskontoret har i sin tur remitterat ärendet till Utbildningsnämnden för beredning. Föreliggande yttrande har tagits fram av utbildningsförvaltningen i samråd med berörda förvaltningar (arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen).

Beskrivning av ärendet

Regeringen tillsatte i juni 2022 utredningen om *Fler vägar till arbetslivet* med syftet att skapa fler vägar inom gymnasieskolan för att möta både elevernas behov och arbetsmarknadens kompetenskrav. I uppdraget ingick det att analysera elever obehöriga till nationella program och deras möjligheter att välja skola och utbildning. Utredningen skulle vid behov lämna förslag på valbara yrkesutbildningar som i större utsträckning tar hänsyn till elevers olika förutsättningar.

I juli 2023 fick utredningen i uppdrag att föreslå nya valbara gymnasiala yrkesutbildningar som ska underlätta en snabbare väg till arbete, särskilt för elever utan behörighet till nationella program. Utbildningarna ska ha en tydlig praktisk inriktning, utformas i samverkan med näringslivet och vara öppna även för elever behöriga till nationella program. De ska kunna anpassas både efter arbetslivets krav och individuella behov, och utredningen ska också föreslå ett namn för dessa utbildningar.

Utredningen lämnade i november 2024 sitt betänkande *Fler vägar till arbetslivet* (SOU 2024:74) till regeringen. Utredningen föreslår bland annat att nya nationella yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng införs med samma yrkesämnen som dagens yrkesprogram men med mindre omfattning av gymnasiegemensamma ämnen. Målgruppen är de som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett nationellt program som omfattar minst 2 500 gymnasiepoäng men som har minst tre godkända betyg från grundskolan. För de yrkesprogram som omfattar 2 700/2 800 gymnasiepoäng föreslår utredningen en höjning av behörighetskraven så att de blir desamma som till de högskoleförberedande programmen.

Förvaltningens bedömning

Kapitel 5 – Nya yrkesprogram om 1 900 poäng

Utredningens förslag: I kapitel 5 föreslås att nya nationella yrkesprogram omfattande 1900 gymnasiepoäng införs. Programmen är treåriga men har mindre omfattning av gymnasiegemensamma ämnen och mer tid för yrkesämnen, motsvarande cirka två års heltidsstudier fördelade över tre år. Minst 1 500 poäng ska utgöras av yrkesämnen och endast 400 poäng av teoretiska gymnasiegemensamma ämnen. Programmen riktar sig främst till elever som inte är behöriga till dagens nationella yrkesprogram. Behörighetskravet föreslås sättas till lägst tre godkända grundskoleämnen. Eleverna på 1900-poängsprogrammen ska läsa yrkesämnen inom ett nationellt fastställt yrkesområde (med examensmål motsvarande

yrkeskompetens för arbete direkt efter gymnasiet) och genomföra minst 15 veckors APL (arbetsplatsförlagt lärande) samt ett avslutande yrkesprov (om sådant finns för yrket) eller gymnasiearbete om 100 poäng. De nya programmen ska vara nationellt utformade med fastställda yrkesutbildningsmål, för att ge likvärdig kvalitet över landet. Det föreslås även att elever som formellt är behöriga till ett fullstort program ska kunna antas till ett 1900-poängsprogram om särskilda skäl föreligger (till exempel medicinska eller andra personliga omständigheter). Efter genomfört 1900-poängsprogram ska eleverna få ett gymnasialt yrkesutbildningsbevis i stället för en examen. Utredningen betonar att syftet med 1900-poängsprogrammen är att ge en grund för yrkesverksamhet, till skillnad från yrkesprogrammen omfattande 2700/2800 poäng som även ska kunna leda till fortsatta studier. Det ska också vara möjligt att få ut ett yrkesutbildningsbevis inom komvux för en motsvarande utbildning.

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker förslagen i kapitel 5 med reservation. Förslagets intention är genomtänkt, men förslagen innebär en del utmaningar som behöver utredas vidare för att förslagen ska få önskat resultat.

Förslaget att införa en ny utbildningsväg är positivt eftersom det skapar möjligheter till en ny tydlig nationellt utformad gymnasieutbildning för de elever som saknar behörighet till nuvarande nationella program. Att utbildningen är treårig ger eleverna mer tid att klara innehållet, vilket stärker förutsättningarna för lärande och måluppfyllelse. Det är också positivt att arbetslivets inflytande ökar, vilket gör utbildningen mer relevant och stärker elevernas möjligheter till etablering på arbetsmarknaden. Programmet syftar till att ge en bred yrkesgrund och stödjer utvecklingen av en yrkesidentitet samt möjligheten till självförverkligande utifrån individens intresse och begåvning. Det kan därmed fånga upp de elever som annars riskerar att hamna i ett glapp mellan skola och arbetsliv, samtidigt som det bidrar till arbetslivets kompetensförsörjning. Att det finns tydliga möjligheter att röra sig mellan 1900- och 2800-poängsprogrammen ökar flexibiliteten, och möjligheten att kombinera med NIU och RIG-idrott är att betrakta som positiv. Yrkesutbildningsbeviset är ett viktigt inslag för att skapa tydlighet gentemot arbetsmarknaden och stärka elevens känsla av stolthet. Införandet av yrkesprov bedöms vara ett positivt inslag som säkrar att utbildningen är förankrad i branschens behov. Förvaltningen ser även fördelar med att de nya programmen är nationellt utformade, vilket ger likvärdighet och tydlighet gentemot arbetsgivare inom berörda branscher, ett längre resonemang om detta finns i kapitel 10 i utredningen.

Förvaltningen bedömer dock att det finns stora utmaningar avseende implementeringen av de lagförslag i sin helhet, som presenteras i kapitel 5. Utmaningarna består i hur undervisningen skall organiseras samt huruvida eleverna har förutsättningar att klara av utbildningen. Utredningen föreslår att de nya yrkesprogrammen på 1900 poäng skall genomföras under tre läsår, vilket är samma genomförandetid som yrkesprogrammen på 2700/2800 poäng. Förvaltningen bedömer att det kan finnas utmaningar för eleverna att klara av utbildningen, utifrån förslagna behörighetskrav till de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng. Förvaltningen bedömer att samläsning mellan elever i 1900- och 2700/2800-poängsprogrammen kommer att vara svårt att genomföra i praktiken, trots att detta kan vara den enda gångbara lösningen för att kunna anordna undervisning i vissa yrkesämnen.

Skillnaderna i elevernas förkunskaper, studietakt och stödbehov kan vara så stora att gemensam undervisning riskerar att leda till pedagogiska kompromisser som påverkar kvaliteten negativt för båda grupperna. Särskilt utmanande är det inom yrkesämnena som innehåller teoretiska moment och där undervisningen kräver anpassning till olika nivåer. Förvaltningen ser därför att samläsning endast kan tillämpas i begränsad omfattning och att det i många fall kommer att krävas separata undervisningsgrupper för att säkerställa att elevernas behov tillgodoses. Förvaltningen understryker vikten av att noggrant överväga dessa organisatoriska och pedagogiska aspekter i det fortsatta arbetet.

Vidare är skrivningarna i utredningen gällande arbetsplatsförlagt lärande (APL) en annan kritisk fråga. En central förutsättning för att dessa program ska lyckas är tillgången till APL-platser av hög kvalitet. APL är ett obligatoriskt inslag i de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng (minst 15 veckor) och utgör en central del av elevernas yrkeslärande. Redan idag upplever många skolor utmaningar med att hitta tillräckligt många platser åt nuvarande yrkeselever, särskilt inom vissa branscher. Förvaltningen bedömer att det är särskilt utmanande att hitta APL-platser för elever på anpassad gymnasieskola för de elever som enligt skolans författningar ska erbjudas APL. Om elevantalet i yrkesutbildning ökar genom 1 900-poängsprogrammen riskerar konkurrensen om APL-platser att öka. Förvaltningen ser stora utmaningar med att hitta APL-platser i den grad som krävs. Det finns även utmaningar att hitta APL-platser vilka kan ta emot elever med särskilda behov.

Benämningen på utbildningen bör övervägas noga. Det föreslagna namnet "yrkesprogram 1900 poäng" är otydligt och riskerar att förväxlas med de yrkesprogrammen som omfattar 2700 eller 2800 poäng. Förvaltningen befärar att liknande benämningar på utbildningarna kan leda till att elever och vårdnadshavare uppfattar yrkesprogram omfattande 2700 eller 2800 poäng, som mindre statusfyllda än de högskoleförberedande. Denna likhet i namn, trots stora olikheter i innehåll, behörighetskrav och målsättning, riskerar att förstärka en negativ bild av att yrkesprogram generellt är avsedda för elever som inte anses tillräckligt motiverade för gymnasiala studier på en högre nivå.

För tydlighetens skull kan det vara lämpligt att använda en annan beteckning – till exempel "nationellt yrkespaket" eller liknande. Förvaltningen bedömer att detta skulle underlätta kommunikationen så att elever, vårdnadshavare och arbetsgivare förstår skillnaden. De vägledande insatserna i grundskolan kommer bli mycket viktiga för att rusta elever och vårdnadshavare med tydlig information för att göra väl underbyggda gymnasieval.

Enligt förslagen blir inte fristående utbildningsanordnare, med tillstånd för yrkesprogram 2700/2800 poäng, skyldiga att ta emot elever på de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng. Förvaltningen bedömer att det finns en risk att fristående utbildningsanordnare inte kommer att erbjuda yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng. Det finns då en risk för ökad segregation mellan skolor med yrkesutbildningar.

När det gäller att genomföra de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng som kommunal vuxenutbildning bedömer förvaltningen att de kortare utbildningar som anordnas idag leder till anställningsbarhet. Det finns ett behov inom kommunal vuxenutbildning att

fortsatt kunna erbjuda ett utbildningsutbud som är anpassat efter behov och efterfrågan. Dessa behöver erbjudas som ett komplement till nationellt fastställda utbildningar.

Sammantaget bedömer förvaltningen att utredningen har överskattat vilka möjligheter som de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng skulle medföra. Elevernas förutsättningar och de organisatoriska problemen att genomföra undervisningen innebär att de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng utifrån utredningens förslag riskerar att inte kunna genomföras i den utsträckning som utredningen föreslår. Förvaltningen bedömer att det finns större svårigheter att anordna vissa yrkesinriktningar, till exempel El-och energiprogrammet som ett av de nya yrkesprogrammen på 1900 poäng.

Utredningens intention att fler elever ska få en snabbare möjlighet att komma in i arbetslivet är god, men utredningen överskattar andelen elever som kommer kunna genomföra utbildningen och huvudmännens möjligheter att organisera denna.

Kapitel 6 – Förändringar i introduktionsprogrammen

Utredningens förslag: I kapitel 6 presenteras förslag som anpassar gymnasieskolans introduktionsprogram till den nya strukturen. Introduktionsprogrammen Individuellt alternativ (IMA) och Yrkesintroduktion (IMY) föreslås avskaffas. I stället införs ett nytt sammanhållet program benämnt Individuellt förberedelseprogram (IMF), som ska ta emot de ungdomar som saknar behörighet till nationella program (d.v.s. främst de med färre än 3 godkända ämnen, vilka inte kan antas till 1900-poängsprogrammen) eller som har synnerliga skäl att inte gå ett nationellt program. IMF-programmet ska vara flexibelt och anpassas efter individens behov och mål – det ska kunna förbereda för såväl fortsatt utbildning (övergång till nationellt program/komvux) som inträde på arbetsmarknaden. Utbildningen inom IMF kan därmed innehålla grundskoleämnen, gymnasiegemensamma ämnen, yrkesämnen, praktik och andra insatser i olika kombinationer utifrån elevens förutsättningar. Praktik och yrkesämnen ska erbjudas inom IMF för de elever som har intresse av det. Även språkintröduktion (IMS), som riktar sig till nyanlända elever, föreslås finnas kvar men utvecklas. Nyanlända elever på språkintröduktion ska ges ökade möjligheter att läsa yrkesämnen inom ramen för sin utbildning på IMS. Slutligen föreslås att Programinriktat val (IMV) ska finnas kvar men att huvudmännen får en tydligare skyldighet att erbjuda IMV som sökbart alternativ (för de elever som nästan är behöriga till ett visst nationellt program). Utredningen föreslår vidare att behörighetskraven för IMV höjs.

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker införandet av Individuellt förberedelseprogram (IMF) med reservation och ser positivt på att det kan utformas med stor flexibilitet.

Förvaltningen bedömer att det är rimligt att förändra introduktionsprogrammen i enlighet med förslagen, givet införandet av de nya 1900-poängsprogrammen. Om 1900-poängsalternativet införs kommer elevunderlaget för nuvarande IMY och IMA i viss mån förflyttas. En del av eleverna på yrkesintroduktion eller individuellt alternativ skulle i framtiden i stället ha en plats på antingen ett nationellt nytt yrkesprogram på 1900-poäng eller på det nya IMF.

Förvaltningen ser positivt på att det i förslaget öppnas för att både praktik och yrkesämnen ska erbjudas inom Individuellt förberedelseprogram (IMF). Möjligheten att tidigt få pröva praktiska moment och möta arbetslivet bedöms som värdefull. Dessa erfarenheter kan öka elevernas motivation och skapa en tydligare koppling mellan utbildning och framtida yrkesliv, vilket har stor betydelse ur ett socialt och inkluderande perspektiv. Förvaltningen har goda erfarenheter av liknande upplägg inom nuvarande individuellt alternativ, där lärlingsliknande former och yrkesprofiler använts med framgång. Förvaltningen efterfrågar vidare stödmaterial för hur praktik kan organiseras då den skiljer sig gentemot APL. I grundskolan genomförs obligatorisk prao och förvaltningen efterfrågar ett liknande stöd för praktik inom IMF i syfte att skapa likvärdighet och säkerställa kvalitet i genomförandet.

Förvaltningen vill uppmärksamma att möjligheten att erbjuda yrkesämnen inte är lika genomförbar på alla skolor. Det är i hög grad beroende av om skolan redan erbjuder nationella yrkesprogram och därmed har tillgång till behöriga yrkeslärare, ändamålsenliga lokaler och relevant utrustning. På skolor som inte har befintliga yrkesprogram kan det bli betydligt mer resurskrävande eller i vissa fall inte genomförbart att införa undervisning i yrkesämnen. Detta innebär att förutsättningarna för att erbjuda yrkesämnen inom IMF kommer att variera kraftigt mellan olika skolor och kommuner.

Praktikinslag kan därmed vara ett mer flexibelt och genomförbart alternativ i många fall, särskilt när undervisning i yrkesämnen inte är möjlig att erbjuda inom ramen för skolans egna resurser. Samtidigt kräver även praktikinslag tid och samordning, särskilt i kontakten med arbetslivet. Förvaltningen bedömer dock att anskaffningen av relevanta praktikplatser kan utgöra svårigheter.

IMF förväntas ta emot en bred elevgrupp med stora variationer i elevernas förkunskaper, behov och målsättningar. Det är troligt att många elever kommer att söka och antas till programmet i enlighet med förvaltningens tidigare bedömning av kapitel 5, där det framgår att förvaltningen bedömer att utredningen överskattar antalet elever som Göteborgs stad kommer att anta till de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng. De nya förslagen innebär även en ökad möjlighet för elever att välja mellan IMF och de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng. Det är i dagsläget svårt att avgöra vilka utbildningar eleverna kommer att efterfråga vid ett eventuellt införande av lagförslagen. Förvaltningen ser att det blir en utmaning att planera för dimensioneringen av Individuellt förberedelseprogram (IMF) utifrån att det i nuläget att avgöra hur många elever som blir aktuella för IMF. Denna osäkerhet försvårar planeringen av både resurser och struktur, särskilt i ett tidigt skede innan det finns etablerade mönster för elevsökande. Förvaltningen kommer att behöva följa utvecklingen noggrant och successivt anpassa dimensioneringen i takt med att mer kunskap om elevflöden och behov samlas in.

Förvaltningen ser idag att en viss andel elever som läser på IMA har som mål att bli behöriga till ett högskoleförberedande program. Förvaltningen bedömer att dessa elever får försämrade möjligheter att få en utbildning på IMF som möjliggör det, eftersom IMF enligt förslaget i huvudsak ska vara inriktat mot arbetsmarknaden för elever som inte uppnått behörighet efter ett år. Förvaltningen anser därför att förslaget bör kompletteras med skrivningar som

säkerställer att elever som behöver mer än ett år för att uppnå behörighet till nationella program eller IMV inte hindras från att fullfölja sitt ursprungliga mål med utbildningen

Förvaltningen bedömer vidare att vid förändringar av introduktionsprogrammen är det viktigt att beakta de elever som kommer från den anpassade grundskolan. Det är fortsatt viktigt att denna elevgrupp ges möjlighet att söka sig till det föreslagna individuellt förberedelsealternativ (IMF). Förvaltningen bedömer även vidare att det är centralt att det finns nationella regelverk vilka hanterar elevers rätt att bli mottagna på den anpassade gymnasieskolan vid avbrott från introduktionsprogram.

Kapitel 7 – Nya och höjda behörighetskrav till gymnasieskolan

Utredningens förslag: Kapitel 7 innehåller förslag om att justera behörighetskraven i gymnasieskolan i linje med den nya utbildningsstrukturen. För det första föreslås att det införs ett formellt behörighetskrav på minst tre godkända ämnen för antagning till de nya 1900-poängs yrkesprogrammen (se kapitel 5). Detta är ett *alternativt behörighetskrav* vid sidan av de ordinarie kraven till nationella program. Målgruppen för 1 900-poängsprogrammen är alltså obehöriga elever som åtminstone har några grundläggande kunskaper dokumenterade (för att öka chanserna att klara programmet). För det andra föreslås att behörighetskraven till de nationella yrkesprogrammen om 2700/2800 poäng höjs från dagens 8 godkända ämnen till 12 godkända ämnen. Detta skulle likställa kravnivån med den som redan gäller för högskoleförberedande program. Syftet är att elever på de yrkesprogram som omfattar 2700 eller 2800 poäng ska ha en bättre kunskapsgrund, vilket kan höja kvaliteten och genomströmningen, samt att tydligare profilera dessa som mer studietunga. Utredningen menar att relativt få elever berörs av denna höjning, och att de som berörs i stället kommer att ha möjligheten att gå ett 1 900-poängsprogram eller ett introduktionsprogram. För det tredje föreslås att behörighetskraven för Programinriktat val (IMV) höjs i motsvarande grad (det vill säga att kravet på antal godkända ämnen för att få börja på IMV ökar, så att IMV fortsatt ligger nära de ordinarie programkraven). Slutligen diskuteras i kapitlet även ett fjärde förslag av mer generell natur: utredningen lyfter idén att införa fler nyanser i betygsskalan under E, alltså att dela upp dagens F (icke godkänt) i flera steg. Detta som en långsiktig möjlighet att bättre identifiera elevernas kunskapsnivåer även under godkänd nivå. (Detta fjärde förslag är dock av utredande karaktär och inget som föreslås beslutas i närtid.)

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen bedömer att förslaget om höjda behörighetskrav till de nationella yrkesprogrammen (2700/2800 poäng) kommer att få konsekvenser för elevflöden, programstruktur och skolornas organisering.

Förvaltningen bedömer att det kan finnas utmaningar, utifrån föreslagna behörighetskrav till de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng, för eleverna att klara av utbildningen. Yrkesämnena har i olika grad teoretiska och praktiska inslag och kan därmed ställa olika krav på förkunskaper. Detta kan i viss mån kompenseras av att de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng ska genomföras under tre läsår. Förvaltningen ställer sig tveksam till om detta är tillräckligt för att eleverna ska ha förutsättningar för att genomföra utbildningen. Utredningen behandlar denna frågeställning i detta citat "*Godkända betyg i tre valfria*

ämnena speglar sannolikt inte de förkunskaper som kan förväntas behövas för att en elev ska kunna tillgodogöra sig hela utbildningen på 1 900-poängsprogrammen. Som tidigare nämnts tror utredningen inte heller att alla elever kommer att nå en hel yrkesutbildning, men anser att elever genom de nya yrkesprogrammen ska ges möjlighet att komma så långt som möjligt under sin tid i gymnasieskolan” s.408. Förvaltningen bedömer att det finns en god intention med att så få elever som möjligt stängs ute från en nationell utbildning, vidare kommer huvudmännen i sin planering och dimensioneringsarbete behöva avgöra vilka program som är bäst lämpade att bedriva som nya yrkesprogram omfattande 1900 poäng för att elever ska bli anställningsbara.

Att behörighetskraven förändras för yrkesprogrammen på 2700/2800 poäng och de förslagna behörighetskraven för den nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng innebär en förskjutning av elevgruppen. De elever som idag blir antagna till nuvarande yrkesprogram men inte skulle vara behöriga till yrkesprogrammen som omfattar 2700 eller 2800 poäng uppskattas utgöra ca 10 % av de antagna till de kommunala gymnasieskolorna i Göteborgs stad. Utredningens ansats utgår från det totala antalet elever vilka har 8 – 11 godkända betyg och jämför det med samtliga elevers meritvärde. Förvaltningen bedömer att det är mer relevant att jämföra med antagna till yrkesprogram. Den totala elevvolymen som förskjuts till de nya yrkesprogrammen blir då större. Utredningen beaktar inte att denna förskjutning medför organisatoriska utmaningar för skolhuvudmän att anordna utbildningarna. Förvaltningen instämmer i att elever vilka läser yrkesprogram (oaktat) längd kan öka. Ett konkret resultat av denna förskjutning är att stödbehoven inom 1900-poängsprogrammen kommer att bli omfattande. Många elever kommer att ha med sig så få som tre godkända ämnen från grundskolan, vilket innebär brister i grundläggande kunskaper i svenska, engelska och matematik.

Om färre elever blir behöriga till de längre yrkesprogrammen omfattande 2700/2800 poäng kan vissa yrkesprogram få färre förstahandssökande. Elevunderlaget på vissa skolor kan därmed minska. Samtidigt kan det nya 1900-poängsprogrammet få ett tillskott av elever. Detta skifte kan tvinga fram omfördelning av resurser mellan skolor och program inom staden. Exempelvis kan en skola behöva starta en 1900-poängsklass inom ett visst yrkesområde och reducera intaget till det yrkesprogrammet omfattande 2700/2800 poäng i samma område. I praktiken kan det bli aktuellt att vissa ämnen behöver läsas tillsammans mellan 1 900-poängselever och 2700/2800-poängselever, ifall båda grupperna finns på samma skola och läser samma ämne. Samläsning kan vara pedagogiskt utmanande om elevgruppernas förkunskaper skiljer sig mycket åt eller om deras mål med kursen är olika. Förvaltningen vill därför understryka att planeringen av undervisningen måste göras med omsorg – eventuellt behöver 1 900-grupperna ges egen undervisning i kärnämnen trots små grupper, för att läraren ska kunna anpassa nivån.

Kapitel 8 – Yrkesinriktning på högskoleförberedande program (försöksverksamhet)

I kapitel 8 föreslår utredningen en försöksverksamhet med yrkesinriktning inom Ekonomiprogrammet, där elever frivilligt ska kunna läsa handelsinriktade yrkeskurser parallellt med de ordinarie ämnena. Syftet är att ge elever på högskoleförberedande program som inte planerar vidare studier en mer direkt väg till arbetslivet. Skolverket föreslås ansvara

för utformningen av försöket, som ska utvärderas kontinuerligt. Om det faller väl ut kan liknande möjligheter införas på fler studieförberedande program i framtiden

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker att försöksverksamhet ska genomföras med nedanstående reservationer.

Förvaltningen ser viss nytta i att ge elever på högskoleförberedande program möjlighet att läsa yrkesämnen, särskilt för dem som inte läser vidare.

Förvaltningen betonar vikten av att följa upp och utvärdera försöksverksamheten, särskilt avseende sökbetaenden och påverkan på yrkesprogrammets attraktivitet. Förvaltningen bedömer vidare, ifall försöksverksamheten i framtiden ska permanentas bör det genomföras en ytterligare remissomgång.

Kapitel 9 – Övriga åtgärder för yrkesutbildningen (samverkan, statsbidrag m.m.)

Utredningens förslag: I kapitel 9 behandlas flera förslag som syftar till att underlätta anordnandet av yrkesutbildning och höja dess kvalitet, utöver själva programstrukturen. Bland förslagen märks:

- Ökade möjligheter för offentliga huvudmän att samverka kring yrkesutbildning. Utredningen föreslår författningsändringar som gör det enklare för kommuner att samarbeta om att erbjuda yrkesprogram, till exempel genom att låta en kommun bedriva viss yrkesutbildning *på entreprenad* åt en annan.

Idag finns möjligheter till samverkan via samverkansavtal och utbud i andra kommuner, men förslaget vill ytterligare undanröja hinder, så att även kommunala skolhuvudmän kan samutnyttja resurser likt fristående aktörer gör. Detta för att mindre kommuner eller de med dyra utbildningar ska kunna dela på ansvar och kostnader.

- Stimulans för yrkesutbildning inom små eller kostsamma yrkesområden. Utredningen föreslår att ett nytt statsbidrag införs för att uppmuntra skolhuvudmän att starta och driva utbildningar inom yrken som är viktiga men där elevunderlaget är litet eller utbildningen är särskilt resurskrävande. Detta kan gälla till exempel spetsutbildningar eller hantverksyrken. Statsbidraget ska sökas av huvudmän och fördelas av Skolverket, och syfta till att täcka merkostnader så att dessa utbildningar kan erbjudas trots få elever. Förslag ges om bidragets omfattning och utformning.
- Stimulans för geografisk spridning av yrkesutbildning. I anslutning till ovan föreslås också åtgärder för att uppmuntra att viktiga yrkesprogram finns spridda över landet, inte bara koncentrerade till storstadsregionerna. Även detta kan kopplas till det nya statsbidraget eller andra samverkansincitament.
- Uppföljning och kvalitetssäkring av statsbidragsinsatser. Utredningen föreslår att Skolverket årligen ska redovisa hur det nya statsbidraget (för små/dyra yrkesutbildningar) används och i vilken mån det bidrar till att upprätthålla ett brett utbud.

Huvudmän som mottar bidrag ska också medverka i uppföljningen. Detta för att säkerställa att medlen har avsedd effekt och justera insatsen vid behov.

Kapitel 9 tar även avstamp i erfarenheterna från den nyligen avslutade försöksverksamheten med *branschskolor* (2019–2023) där elever kunde läsa delar av sin yrkesutbildning vid särskilda branschdrivna skolor. Utredningen bygger vidare på den erfarenheten genom ovan nämnda förslag om samverkan och statsbidrag, snarare än att permanenta branschskolor som separat koncept.

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker förslaget om ökade möjligheter för offentliga huvudmän att samverka kring yrkesutbildning. Att tillåtas utföra undervisning på entreprenad åt varandra i karaktärsämnen med yrkesinriktning, i gymnasiearbete och yrkesprov skulle effektivisera resursanvändningen. Inom Göteborgsregionen finns redan idag en långtgående samverkan för gymnasieskolan, och att formellt tillåta entreprenadundervisning kommuner emellan för yrkesämnena är ett steg i rätt riktning. I praktiken innebär det till exempel att om Göteborgs Stad inte erbjuder en viss yrkesinriktning men en grannkommun gör det, kan vi låta våra elever läsa det ämnet där utan att behöva byta huvudman. Förvaltningen stödjer även det motsvarande förslaget om möjlighet till entreprenad inom komvux då det skulle underlätta samarbete och samläsning mellan olika aktörer vilket gynnar resursanvändning, bättre kvalitet och bredare utbud av yrkesutbildningar inom vuxenutbildningen.

Förvaltningen bedömer införandet av statsbidrag för att stimulera yrkesutbildning inom små och dyra yrkesområden som ett mycket värdefullt initiativ. Vuxenutbildningen har särskilt behov av att kunna erbjuda utbildningar även inom mindre yrkesområden med stora rekryteringsbehov, där kostnaden annars kan vara en avgörande begränsning. Statsbidraget möjliggör en bredare utbildningspalett och effektivare matchning mot arbetsmarknadens behov. Utbildningsförvaltningen delar denna bedömning.

Kapitel 10 – Införande av yrkesprov

Utredningens förslag: I kapitel 10 föreslås att yrkesprov införs som en ny obligatorisk del av yrkesutbildningen i gymnasieskolan och i anpassade gymnasieskolans nationella program med yrkesinriktning. Yrkesprovet är tänkt att ersätta det nuvarande gymnasiearbetet för yrkeselever, i de fall där ett branschframtaget prov finns. Ett yrkesprov ska pröva elevens yrkeskunskaper praktiskt och utformas i nära samarbete med arbetslivet (branschorganisationerna). Skolverket får i uppdrag att fastställa ramverket för varje yrkesprov i dialog med respektive bransch. Provresultatet ska inte ersätta betyg i kurser, men utgöra ett separat moment där eleven får visa sin kompetens. Om en elevs valda yrkesutgång saknar ett fastställt yrkesprov eller om särskilda skäl föreligger, ska eleven i stället utföra ett gymnasiearbete som idag. Elever som genomför yrkesprov ska, utöver sitt examensbevis, få ett särskilt intyg som anger vilka yrkeskompetenser eleven demonstrerat i provet.

Tanken är att detta intyg ska vara mer direkt användbart för arbetsgivare vid rekrytering. Utredningen tar avstamp i en tidigare försöksverksamhet med yrkesprov (initierad av Skolverket 2017–2021) och menar att resultaten från den motiverar en permanentning i ordinarie utbildning.

Yrkesprov föreslås omfatta 100 poäng, vilket är samma omfattning som gymnasiearbetet idag. Vidare föreslås att yrkesprov även ska införas inom kommunal vuxenutbildning på

gymnasial nivå för yrkesutbildningar, som en möjlighet för vuxenstuderande att avlägga motsvarande prov. Inom komvux skulle yrkesprov dock vara frivilligt för eleverna (man kan ta ut sitt betyg eller yrkesbevis utan prov, men ges chans att göra provet för att få intyg). Kapitlet innehåller också förslag på hur genomförande, bedömning och betygssättning av yrkesprov ska gå till: det ska bedömas av yrkeslärare i samråd med en *medbedömare* från branschen för att säkra likvärdighet och relevans. Betyg på yrkesprovet ska sättas enligt samma skala som övriga kurser (A–F) och minst E på provet krävs för att få examensbevis (samma princip som för gymnasiearbetet idag – som är ett E/F-moment).

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker med reservationer förslaget att införa yrkesprov i gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning. Förvaltningen tillstyrker förslaget gällande anpassad gymnasieskola men med stor reservation.

Förvaltningen delar intentionen att stärka yrkesutbildningens koppling till branschkrav och ge eleverna en meriterande prövning av sina färdigheter. Reservationerna gäller främst genomförandet: det måste säkerställas att inga elever missgynnas på grund av provens utformning och att stöd ges till de som eventuellt inte klarar provet vid första tillfället. När det gäller anpassad gymnasieskola får yrkesprov anordnas för yrkesinriktade program, det är däremot oklart hur detta ska organiseras och genomföras. Förvaltningen bedömer att förslaget kan införas oaktat om övriga lagförslag träder i kraft.

Förvaltningen är i grunden positiv till införandet av yrkesprov som en tydlig och arbetslivsanknuten avslutning på yrkesprogrammen. Proven kan stärka utbildningens status, motivera eleverna och ge arbetsgivare ett bättre underlag vid rekrytering. Förvaltningen bedömer att det är positivt att Skolverket utformar yrkesproven i samråd med branscherna. På så sätt säkerställs likvärdighet på nationell nivå samt verkar som en kvalitetsstämpel på efterfrågade kunskaper på arbetsmarknaden.

Förvaltningen bedömer att förslagen som avser att införa yrkesprov i anpassad gymnasieskola är otydliga. Förslagen utgår från att det är valfritt för eleven att välja att göra ett yrkesprov som ett alternativ för gymnasiearbetet. Formuleringarna tyder på att det finns en bedömning att göra huruvida eleven ska få genomföra ett yrkesprov. Förvaltning vill betona att det inte är klarlagt hur yrkesproven ska organiseras eller genomföras inom den anpassade gymnasieskolan. Det finns en risk att tjänstepersoner, troligtvis rektor, får hantera en otydlig lagstiftning vilket riskerar en olikvärdig hantering. Att göra avvägningar om elever ska få genomföra ett yrkesprov eller gymnasiearbete riskerar att bli en resurskrävande arbetsuppgift.

Proven bör integreras i undervisningen och inte upplevas som externa slutprov. Det är också viktigt att gymnasiearbetet fortsatt finns som alternativ när yrkesprov inte är lämpligt. Förvaltningen ser positivt på att branschrepresentanter deltar i bedömningen, men framhåller att detta kräver god planering och resurser. Yrkesprov inom vuxenutbildningen bedöms vara en värdefull möjlighet för validering av praktiska färdigheter. Förvaltningen bedömer vidare att yrkesproven inte får bli så snäva eller strikta att de motverkar sitt syfte. Exempelvis måste hänsyn tas till elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer eller andra utmaningar –

precis som vid andra examinationer kan anpassningar behöva göras (inom rimliga gränser) så att provet mäter yrkesskicklighet och inte teoretiska brister.

Kapitel 11 – Rätt att fullfölja utbildning i anpassad gymnasieskola

Utredningens förslag: Kapitel 11 behandlar frågan om elever på individuella program i anpassad gymnasieskola ska få en uttrycklig rätt att fullfölja sin utbildning. Utredningen föreslår att denna rätt regleras i skollagen och innebär att eleven har rätt att slutföra fyra läsår, även vid flytt till en annan kommun eller efter att ha fyllt 20 år. Syftet är att åtgärda dagens olikvärdiga regelverk, där denna rättighet redan gäller för elever på nationella program men inte för eleverna på individuella program. Förslaget säkerställer att alla elever inom anpassad gymnasieskola ges likvärdiga möjligheter att färdigställa sin utbildning.

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker förslaget om rätt att fullfölja utbildning på individuella program i anpassad gymnasieskola. Förvaltningen anser att förslaget stärker likvärdigheten och tryggheten för aktuell elevgrupp. Förvaltningen har redan implementerat liknande principer i praktiken och bedömer att det är centralt att elever oavsett skolform och programtyp har samma förutsättningar att fullfölja utbildningar.

Kapitel 12 – Uppföljning, utvärdering och vidare utveckling

Utredningens förslag: I kapitel 12 betonas behovet av att följa upp och utvärdera de föreslagna reformerna. Utredningen föreslår att införandet av 1900-poängsprogrammen ska följas upp kontinuerligt av berörda myndigheter (Skolverket, SKR med flera). Man betonar att uppföljningar får visa om till exempel det nya yrkesutbildningsbeviset (för 1900-poängsprogram) fungerar ändamålsenligt eller om det behöver omvärderas i framtiden. Utredningen påpekar att flera av förslagen är stora systemförändringar och att det därför är viktigt att samla in data, utvärdera konsekvenser och vara beredd att justera kurs om så krävs. I kapitel 12 framförs också att ytterligare åtgärder kan behövas för att höja kvaliteten i gymnasial yrkesutbildning – utredningen nämner till exempel insatser för att stärka lärarförslörjningen och kompetensutveckling, vilket dock ligger utanför det direkta uppdraget men är något man anser bör tas om hand i andra initiativ.

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker förslaget med viss reservation. Förvaltningen instämmer i att förslagen behöver följas upp så att det är möjligt att avgöra ifall förslagen fick önskad effekt. Enligt ovangivna bedömningar avseende respektive kapitel framkommer det att förvaltningen bedömer att det finns en del utmaningar avseende implementeringen gällande förslagen och även genomförandet. Det är därav centralt att följa upp förslagens effekt.

Reservationen består i att utredningen bedömer att utvärderingen skall göras genom statistiska analyser efter att förslagen är implementerade. Förvaltningen bedömer att det finns begränsade möjligheter att genomföra förändringar efter att förslagen är implementerade. Förslagen är genomgripande och om det framkommer i uppföljningen att reformen inte fick önskad effekt är det svårt att avveckla den. Förvaltningen bedömer att det därav kan finnas anledning att genomföra implementeringen i en mindre skala innan förändringarna ska träda i kraft nationellt. Förvaltningen bedömer även att det är lämpligt att

genomföra uppföljning inte enbart genom statistiska analyser. De statistiska analyserna kommer kunna beskriva till exempel genomströmning och kunskapsresultat. Genom dessa analyser är det desto svårare att utvärdera till exempel vilka organisatoriska utmaningar som har funnits med förslagen. Förvaltningen efterfrågar även uppföljningar där representanter för utbildningsanordnarna får möjlighet att beskriva och vilka effekter det har fått.

Förvaltningen bedömer vidare att det kan vara önskvärt att lagförslagen som presenteras i utredningen, förutom de som avser yrkesprov och även elever på individuella program inom anpassad gymnasieskolas rätt att fullfölja sin utbildning, genomförs som försöksverksamhet. Detta skulle ge förutsättningar att utvärdera huruvida lagförslagen får önskad effekt. Detta skulle då generera den kontrollgrupp som utredningen nämner i kapitel 12. Förvaltningen bedömer att ett mer effektivt sätt att genomföra försöksverksamheten är inom vissa samverkansområden snarare än enskilda utbildningsanordnare. Detta skulle motverka att elever från områden vilka inte ingår i försöksverksamheten söker sig till de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng. Detta skulle även underlätta vid att ge information om de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng för elever, vårdnadshavare samt branschen.

Kapitel 13 – Ikraftträdande och genomförande

Utredningens förslag: Kapitel 13 i utredningen behandlar den föreslagna tidsplanen samt övergångsbestämmelserna för de planerade reformerna. Sammanfattningsvis föreslås följande:

- De nya 1900-poängsprogrammen och förändrade behörighetskraven, inklusive anpassningar av introduktionsprogrammen, föreslås träda i kraft den 1 juli 2027. Dessa regler ska tillämpas från och med gymnasieantagningen till höstterminen 2028. Det innebär att elever som avslutar årskurs 9 våren 2028 blir den första årskullen som omfattas av de nya bestämmelserna. Övergångsregler ska säkerställa att elever som antagits enligt det tidigare systemet får slutföra sin utbildning enligt då gällande regler.
- Obligatoriska yrkesprov föreslås införas från den 1 juli 2026, men tillämpas först på utbildningar som inleds från den 1 januari 2028. Det betyder att de första proven skulle genomföras våren 2028 av avgångselever på yrkesprogram. Under perioden fram till dess ska prov utformas och nödvändiga förberedelser göras.
- Samverkansinsatser och statsbidrag föreslås kunna träda i kraft redan den 1 juli 2026, eftersom dessa inte är direkt beroende av elevkullar. Den nya förordningen för statsbidrag föreslås också gälla från 2026, vilket gör det möjligt för huvudmän att ansöka i god tid inför läsåret 2027/2028.
- Rätten att fullfölja utbildning inom anpassad gymnasieskola föreslås gälla från och med den 1 juli 2025. Rätten gäller både för pågående utbildningar och nya från höstterminen 2025.
- Utökad rätt till yrkesämnen inom språkintröduktion föreslås börja gälla samtidigt som övriga förändringar av introduktionsprogrammen, det vill säga från den 1 juli 2027.

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker förslagen i kapitlet med viss reservation. Förvaltningen bedömer att föreslagen tidsplan för de nya förslagen är snäv när det gäller framför allt de nya 1900-poängsprogrammen samt de förändrade författningarna avseende introduktionsprogrammen. Som nämnts tidigare så bedömer förvaltningen att det finns svårigheter i att genomföra samtliga delar som utredningen föreslår. Förvaltningen bedömer att det exempelvis kommer finnas utmaningar i att få tillgång till antalet APL-platser som kommer behöva erbjudas eleverna. Det är redan idag en utmaning att anskaffa APL-platser och denna kommer att bli större om utredningens förslag antas i sin helhet.

Förvaltningen bedömer av denna anledning att det kan vara nödvändigt att implementera lagförslagen i etapper.

Samlad bedömning

Förvaltningen instämmer i utredningens goda intentioner. Emellertid bedömer förvaltningen att möjligheterna med de nya 1900-poängsprogrammen har överskattats, samtidigt som utredningen underskattat de organisatoriska utmaningarna och elevernas faktiska förutsättningar. Detta leder förvaltningen till bedömningen att färre elever kommer att kunna antas till och genomföra programmen än vad utredningen förutser.

En lyckad reform förutsätter att kommunerna får tillräckligt med tid, stöd för att säkerställa kompetensförsörjning av yrkeslärare, organisering av undervisningen, tillgång till APL-platser och praktik, dimensionering och planering av nya utbildningar samt förstärkt resurstilldelning. Här krävs en förstärkt regional samverkan, särskilt i storstadsregioner som Göteborg, där arbetsmarknads- och elevrörlighet över kommungränserna är stor.

Förvaltningen ser även behov av att särskilt adressera två elevgrupper som riskerar att missgynnas av utredningens förslag, dels de elever med mycket låg skolbakgrund och undervisningsnivå, som kräver andra insatser än yrkesinriktade program, dels de elever för vilka yrkesämnen inte är en fungerande eller meningsfull väg. Utbildningssystemet måste fortsatt erbjuda alternativ även för dessa grupper, med insatser präglade av socialpedagogiskt stöd, grundläggande kunskapsinhämtning och trygg struktur.

Det nya Individuella förberedelseprogrammet (IMF) välkomnas för sin flexibilitet och möjligheten att inkludera både praktik och yrkesämnen, vilket bedöms som värdefullt för att öka elevernas motivation och stärka kopplingen till arbetslivet. Även möjligheten för elever att röra sig mellan olika programtyper ses som en stor fördel.

Förslaget om att ge kommuner ökade möjligheter att samverka kring yrkesutbildning, exempelvis genom entreprenad, tillstyrks då det kan bidra till en mer effektiv resursanvändning samt ett bredare och mer tillgängligt utbildningsutbud för elever inom både gymnasieskolan och komvux. Införandet av statsbidrag för att stimulera utbildningar inom små och kostsamma yrkesområden bedöms också som ett värdefullt initiativ, i synnerhet för vuxenutbildningen.

Yrkesproven lyfts fram som ett positivt inslag då de ger eleverna möjlighet att pröva sina färdigheter i en meriterande form och samtidigt får ett tydligt bevis på sin kompetens gentemot arbetsmarknaden. Yrkesutbildningsbeviset från de 1900-poängsprogram som

föreslås kan dessutom bidra till ökad stolthet hos eleverna. Det är också positivt att yrkesproven är nationellt utformade i samråd med branscher, vilket säkerställer likvärdig kvalitet i hela landet och ökar tydligheten gentemot arbetsgivare.

Slutligen tillstyrks helt förslaget om att ge elever på individuella program inom anpassad gymnasieskola rätt att fullfölja sin utbildning. Detta bedöms vara ett viktigt steg för att öka likvärdigheten och skapa en större trygghet för dessa elever.

Tomas Berndtsson

Maija Söderström

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef